

Biblioteka
Prozna putovanja

Naslov originala
Gemma Lienas
El rastre brillant del cargol

Copyright

© Gemma Lienas Massot, 2014
Translation rights arranged by Asterisc Agents
© Cover illustration Muhammad Nurudin
© 2024, za srpski jezik Odiseja

LLL institut
ramon llull

Objavlivanje ove knjige pomogao je Institut Ramon Llull.

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

Objavlivanje ove knjige pomogao je program „Kreativna Evropa”
Evropske unije

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Đema Lijenias

Blistavi trag jednog puža

Prevela s katalonskog
Jelena Petanović

ODISEJA
Beograd, 2024.

Za Enrika, kao i uvek
Mom unuku Bijelu, zbog koga sam bolja osoba.

Kao što mi je Inga jednom ispričala, još od Platona, zapadna filozofija i kultura okrenute su vizuelnom, jer je vid naše osnovno čulo. Prepoznajemo se očima, i s anatomske tačke gledišta, one su produžetak našeg mozga. Kada razmenjujemo pogled s nekim kao da gledamo pravo u njegov mozak.

Siri Husavedt
Jadi jednog Amerikanca

I

Soba je u mraku, sija samo ekran kompjutera i prostor osvetljava slabo ali dovoljno.

U vazduhu se oseća miris ustajalog duvana, kao posle *after houra* kad u podne otvore vrata da čiste. Upornu tišinu narušava samo monotono zujanje laptopa.

Bez prethodnog upozorenja, šake koje su se odmarale na stolu približavaju se tastaturi i lagano se i precizno kreću po njoj. Na domalom prstu desne ruke blista zlatna burma.

Sada se šake ponovo sklanjaju s tastature i uzimaju paklicu cigareta, vade jednu i upale je. Posle nekoliko trenutaka, leva šaka ostavlja na stolu zeleno-plavi upaljač.

On duboko uvlači dim i ispušta ga. Puši dok na četu čita odgovor koji je čekao.

„Dobro je”, kaže iscerivši se.

Osloni cigaretu na pepeljaru punu pikavaca, prsti ponovo kucaju po tastaturi. Piše:

Imam 15 godina, uskoro punim 16. Čao. Dodaj
me xxx

Desnom rukom uzima cigaretu i stavlja je u usta. Duboko udahne, napući usne i potom izbacuje kolutove belog dima jedan za drugim.

Odjednom se piskavi ženski glas probije kroz vrata i raspara tajanstvenu tišinu.

„Večera je na stolu”, kaže. „Dolaziš li?”

„Sranje!”, promrmlja skoro nečujno. I dok drži cigaretu među zubima, zatvara čet i gasi laptop. Pali desktop računar. Briše suzu, jer su mu oči zasuzile od dima. Odgovori vičući:

„Evo me, dolazim!”

Sklanja laptop u fioku radnog stola, zaključava je, ustaje sa stolice i ostavlja ključ između stote i sto prve stranice debele knjige s crvenim koricama.

54^^P4NG34

GCS d- s+ s a-- C+++→\$ L++ W- !M- PS++
PE t+ tv? B++ G e→++ h! r- y+

Ovo je moj gik kôd. U stvarnom životu zovem se Sem. Moj nadimak je SEM PANGEA, ili 54^^P4NG34. Pangea jer me zanima taj superkontinent koji je postojao krajem paleozoika i početkom mezozoika. Mislim da je teorija o nastanku kontinenta veliko otkriće.

Gik kôd nije mnogo poznat izvan sveta gikova, tako da ću vam ga prevesti.

GCS: Ja sam gik koga interesuje svet kompjutera i informatičkih programa. U stvari, ako pitate moje ukućane ili nekog iz gimnazije, a naročito moje prijatelje iz sajberspejsa, reći će vam da me zanima samo jedno. Kompjuteri, softver, hardver i slično osnovna su mi zanimacija.

Osim toga, naravno, volim i matematiku.

d-: Uvek nosim farmerke i majice. Da budem precizniji (kôd ne dozvoljava toliku jasnoću), majice moraju da budu crne ili tamnosive. Pored toga, pre nego što ih prvi put

obučem, isečem sve etikete; ne podnosim ih jer mi od njih izlaze bubuljice i grebu me. Moju majku strašno nervira ta manija (nije jedina koja je iritira) zato što, zajedno s etiketom, često isečem i deo odeće. Zbog toga su mi mnoge majice ušivene oko vrata; dosta loše, rekao bih, jer me je mama, kojoj su dosadile igle i konci, primorala da ih sâm ušivam. S prednje strane majice su prilično dobre jer su na njima ispisane poruke tipa „010011001101010001110101” ili „toliko kodova a tako malo vremena za dešifrovanje”. Nikad ne nosim košulje jer se u njima osećam nesigurno. Ne znam zbog čega... U kući su već odustali od pokušaja da me nagovore da ih obučem makar za Božić. Još jedan neizbežan dodatak mojoj odeći, koji se ne može naslutiti iz slova *d* u kodu, jeste moj sat sa štopericom. Pomaže mi da organizujem dnevni raspored. Problem je što mi drugi, ponekad, menjaju planove. A to ne podnosim jer često nije moguće promeniti raspored, a ako jeste, rešenje nije uvek najbolje.

S+: Nešto sam viši od većine vršnjaka. Visok sam metar i osamdeset jedan centimetar.

S: Težina mi je normalna. Imam 76 kilograma i 400 grama. Bar sam imao pre tri meseca kada sam završio kôd. Možda bi trebalo ponovo da proverim.

a- : Imam između 15 i 19 godina. Tačnije (rekao sam da kôd nije baš najprecizniji) imam šesnaest godina i tri meseca.

C+++→\$: Kompjuteri me zanimaju više od bilo čega drugog (ima li života van interneta?). Voleo bih da u budućnosti živim od programiranja. (Ako neko ovo čita: dobar sam u tome.)

L++: Koristim Linuks, naravno.

W-: Zamalo da stavim W+++++ da svi pomisle da sam Bil Gejts, ali ne. U stvari *Windows* mi se ne sviđa, zato W-.

!M-: Ne koristim Mek. Ravnodušan sam prema njemu, nit smrdi nit miriše.

P.S.+++ : Što ste tiče politike, podržavam progresivne struje. Zalažem se za prava homoseksualaca. Za legalizaciju abortusa, sigurnog i slobodnog. Itd.

PE: Što se tiče ekonomije, ne sviđa mi se da vlada kontroliše sve, ni da se sve upravlja prema zakonima tržišta. Ne verujem ni u jedno ni u drugo (pod pretpostavkom da nisu jedno te isto).

t+: Volim *Zvezdane staze* i mister Spoka, osim kad me porede s njim, imam mnogo toga da kažem na tu temu. Ali o tome malo kasnije.

tv?: Nikad (ili skoro nikad, da budem precizan) ne gledam televiziju.

B++: Volim da čitam, ali nemam mnogo vremena za čitanje. Ako mogu da biram, odabraću naučnu fantastiku.

G: Naravno da znam za gik kôd. Zar se ne vidi?

e→++: Idem u drugi razred gimnazije (prirodni smer, naravno!) i namera mi je da upišem telekomunikacije.

h!: Živim sa majkom i ocem iz pravnih i ekonomskih razloga (šalim se!). Šta bih drugo mogao sa šesnaest godina? Sa nama živi i moja sestra Iris.

r-: Druženje? Uh, ljudi baš i ne vole da se družu sa mnom. Sreća pa postoji internet.

y+: Ja sam momak. I ne, još nisam spavao s devojkom i trenutno mi nije mnogo stalo do toga. Ali, u svakom slučaju, znam da mi se sviđaju devojke.

Još nešto bitno, što ne stoji u podacima, jeste da sam Aspi, ili tehnički rečeno, imam Aspergerov sindrom. Tačnije, imam ASD-VF, odnosno autistični poremećaj visoke funkcionalnosti. Verovatno vam odmah pada na pamet Dustin Hofman iz *Kišnog čoveka*. Ali ne, ja nisam kao on. Jer ima raznih vrsta Aspija. Ja sam jedan od onih, hm,

društveno bolje prilagođenih (to je čist sarkazam, mada se možda ne primećuje jer se pretpostavlja da mi Aspiji nismo talentovani za ironiju i metafore). Recimo da me smatraju čudakom, s malo prijatelja (iako bih voleo da ih imam više), pomalo nevaspitanim (potpuno netačno, jer uvek poštujem druge, ali mi je teško da razumem glupa pravila ponašanja koja regulišu svakodnevni život) i da sam preteranog gik, odnosno da sam navučen na kompjutere (očigledno).

Dugo nisam znao da li više volim da kažem da sam aspergerovac ili da *imam* Aspergera. Na kraju sam se odlučio za glagol *biti*. Jer ja sam tamnokos, širokih ramena, prilično visok, desnoruk, pomalo nespretan. Zašto ne bih rekao da sam aspergerovac? „Imam sindrom”, s druge strane, zvuči kao da imam pegice (ali pegice se mogu ukloniti, a Aspi ne može) ili kao neko ko ima grip (grip je zarazan, ja svojim sindromom ne mogu da zarazim nikoga). To nije bolest, već neurološko stanje, što znači da je za ceo život. Zbog stanja mog mozga razlikujem se od drugih. Naime, većina ljudi je neurotipična, odnosno NT. Kad sam bio mali, znao sam da nisam kao drugi, ali sam ignorisao razloge. Sa osam godina su mi ga dijagnostikovali, i tada sam shvatio zbog čega mi svi izgledaju kao da su s pali s Marsa.

Priznajem da mi je u početku bilo teško što sam Aspi. Mojim roditeljima takođe. U stvari, moj otac to još nije sasvim prihvatio, iako je prošlo osam godina od dijagnoze. Moj otac je malo... poseban, hoću reći kao otac. Možda je isto tako poseban i kao kamiondžija, ali, sada sam se već navikao da imam drugačiji mozak od većine ljudi. I ne mislim da je to neki nedostatak, samo je razlika. Problem je što svet (stvarni svet) vrlo loše prihvata razlike.

Neurotipici misle da je samo njihov mozak ispravan. Ali greše. Zbog toga smo mi Aspiji napravili spisak svih loših karakteristika neurotipika, sličan onom kakav doktori

specijalisti prave o aspergerovcima. Neurotipične osobe imaju vrline, naravno, ali na spisku su samo negativne osobine, kao što piše u DSM-u (Bibliji svetske psihijatrije) u vezi sa Aspergerom.

Kad se uđe u moju sobu, na zidu s desne strane, između postera Ajnštajna (čuveni Asperger) i *Matriksa* (filma kakav bih želeo da snimim da to već nisu uradili drugi), okačen je spisak pod nazivom „Sindrom neurotipičnih (SNT)”.

Ovo su neke od karakteristika, da znate o čemu govorim:

1. teško im je da budu sami i uvek moraju da budu u društvu;
2. ne tolerišu drugačije od sebe;
3. u grupi NT osoba, uvek postoje disfunkcionalni rituali. Na primer, imaju običaj da kažu: „Kako ide? Kako si?”, svaki put kad se sretnu, ali nikad ne očekuju da im drugi odgovori iskreno;
4. slaba sposobnost za analiziranje detalja;
5. najvažnije u životu im je da poboljšaju svoj status, zadive druge i razmeću se;
6. izrazita nemogućnost da se uzdrže od započinjanja razgovora;
7. ekstremna potreba za traženjem utehe u teškim trenucima.

Neću vas zamarati svim nedostacima neurotipika, samo ću reći da je to sindrom koji se ne leči, možemo samo da ih tolerišemo. Ha, ha!

Mesto gde se osećam najprijatnije na svetu je moja soba. Oduvek je bilo tako. I kad sam bio mali. Zbog toga, kad mi dođu crni dani, moja majka i sestra – ukoliko žele da pričaju sa mnom – dolaze na moju teritoriju.

To je jedna mala, prijatna soba. Kad ležim u krevetu, glava mi je okrenuta ka prozoru (kroz koji niko ne može da uđe jer živimo na petom spratu). Prilično sam daleko

od vrata, ali imam dobar pogled na njih. Tako držim sve pod kontrolom ukoliko bi neko, hipotetički, pokušao da mi provali u sobu tokom noći.

Na radnom stolu mi je delimično rasklopljeno kućište kompjutera. U stvari, uvek je delimično rasklopljeno jer ga stalno menjam dodajući nove delove koje kupujem na *Ibeju*. Imam još jedno kućište (ispod stola), i ono je deo moje opreme. Ima providnu masku jer obožavam da gledam sva kola, ventilator, matičnu ploču i ostalo.

Ovo bi bilo najbolje mesto za učenje na svetu da nije prostor u kojem pričam sa svojim virtuelnim prijateljima, igram *Majnkraft*, usavršavam Linuks, skidam programe i... U stvari, najveći deo vremena posvećujem ovim aktivnostima. Jer kad hoću da učim, idem s laptopom u biblioteku. Vrlo mi je važno da imam odvojen prostor za svaku namenu.

Igram *Majnkraft* jer me opušta. Igra je genijalna, iako je grafika pomalo bazična jer je u alfa verziji. Zahteva logiku i osećaj za prostor da bi se stvorio novi svet. Ja sam ih napravio tri: dva sam dizajnirao sâm (grad kanala i *Matriks siti*) a jedan sam napravio zajedno sa svojim sajber prijateljima (*Giklend*).

Igra ima i drugu varijantu: preživljavanje. Kad je aktiviraš, noću izlaze čudovišta (zombiji, kosturi, životinje...), napadaju te i uništavaju svet – njih, naravno, treba ubiti. Nikad ne biram ovu opciju jer nemam ubilački instinkt. Ha, ha.

Majka i Iris kažu da moja soba nikad ne bi dobila nagradu za urednost i čistoću, ali meni je dobra takva kakva je. Izluđuje me kad je njih dve srede jer tad ne mogu ništa da nađem.

Kupatilo nije prijatno mesto. Pre je problematično jer ga delim sa sestrom. Ona ima trinaest godina i neverovatnu želju da se tamo zatvara. Šta radi? Ko to zna. Tušira se, češlja, ogleda, opet se češlja, šminka se, opet se češlja, depilira

se, opet se češlja... Stalno mi govori da ne podnosi to što ga deli sa mnom, da sam prase i da od svega pravim svinjac (po njenim rečima). Ali ja tamo ne držim skoro ništa. Šampon, dezodorans, češalj i mašinicu za brijanje. Ona ima gomilu kutijica i flašica.

Ova muzika što se sad čuje je Mark Nopfler. Možda sam staromodan, ali volim ovu vrstu rok muzike. Kleptona takođe. Slušam ih uvek na slušalice preko telefona (inteligentnog ili samo pametnog?). Androida. Kad stignem kući, povežem ga na kompjuter i slušam muziku sa zvučnika. Ne preterano glasno, jer ne podnosim glasne zvuke. Ježim se od žurki entijevaca na kojima puštaju preglasnu muziku. To je atak na moje nerve.

A ovaj zvuk koji se sada čuje i nadjačava muziku je obaveštenje da se neko povezao na čet. Idem da vidim ko je.

I zaista, to su oni: moja gik-zajednica.

Odlazim na čet:

(23:00:33) 54^^P4NG34 kaže Naomi: Zdravo
(23:02:24) Naomi kaže 54^^P4NG34: Počinjemo?
(23:05:33) 54^^P4NG34 kaže Naomi: OK. Šta treba da radim?
(23:07:33) Naomi kaže 54^^P4NG34: Pošalji mi IP adrese; ostalo ću ja.
(23:07:53) 54^^P4NG34 kaže Naomi: Probaću da zavaram trag.
(23:10:33) Naomi kaže 54^^P4NG34: OK.
(23:16:12) 54^^P4NG34 kaže Naomi: Potvrđeno je, sad samo treba da sačekamo.
(23:16:34) Naomi kaže 54^^P4NG34: Važi.
(23:18:54) 54^^P4NG34 kaže Naomi: Vidimo se u 24.00, ne isključujte mašine.
(23:20:33) Naomi kaže 54^^P4NG34: Preneću. Vidimo se.

* * *

Martina gleda kroz prozor dok se napolju smrkava. Ne voli zimu, ne zbog hladnoće već zbog manjka dnevnog svetla. Hladnoća je čak podstiče. Ili možda više voli zimsku odeću od letnje. Naročito ljubičastu duksericu. To joj je omiljeni komad odeće. Donosi joj sreću. Iako, za sada, sa dečkom koji joj se sviđa nije imala nimalo sreće. On čak ne zna da ona postoji.

„Martina! Može li se znati šta radiš tamo besposlena?“, viče profesorka gimnastike, sa sveskom i flomasterom u rukama. „Ti si na redu.“

Martina staje na gredu. Zažmuri i pokušava da se koncentriše. Nekoliko sekundi kasnije otvara oči i duboko udahne. Onda stavlja ruke na gredu i, napinjući mišiće, diže noge i pravi špagu. Zatim, posle brzog okreta, zastaje. A onda blago, kao usporeni film, oslanja ruke na usku stazu dok diže noge u savršenu vertikalnu. Zatim se savija i spušta se polako, sve dok joj stopala ponovo ne dotaknu drvenu gredu a leđa joj se izviju u ispravan most.

Tokom šezdeset sekundi s lakoćom se kreće po gredi, izvodeći okrete, špage i mostove, sve dok ne završi vežbu i posle savršenog odskoka sa sprave stane na strunjaču. Leđa su joj potpuno prava, mahne podignutim rukama i potom ih spusti.

„Savršeno!“, kaže profesorka. „Šteta što na početku nisi bila fokusirana. Da je ovo takmičenje, zbog toga bi bila diskvalifikovana. To ti je jasno, zar ne?“

Martina klimne glavom.

Danas mi se desilo nešto neverovatno i, ako se objektivno analizira, trebalo bi da zahvalim svom idiotskom profesoru filozofije, Ivanu, što mi je poremetio raspored. Kad je zazvonilo u dva, uzeo sam svoje stvari i krenuo ka vratima

učionice. Žurilo mi se jer u 14.04 polazi autobus koji vodi do olimpijskog kanala i ne mogu da priuštim luksuz da čekam sledeći koji stiže u 14.34. Ali, nisam stigao ni da zakoračim iz učionice jer me je Ivan povukao za rukav.

„Sačekaj malo, treba da mi pomogneš.”

Ostao sam bez reči. Nije normalno da Ivan traži moju pomoć. Obično mu pomaže neka devojčica iz razreda.

„Hajde, šta si se izbećio, ne ujedam.”

Kakva budala, hteo sam da kažem. Naravno da ne mislim da ujeda, samo ne razumem zbog čega želi da me zadrži. U svakom slučaju, iznervirao me je što ću zbog njega propustiti autobus. Ako ga propustim, moram da čekam sledeći i stignem pola sata kasnije na olimpijski kanal, što znači ili trening od pola sata a ne sat kao što je uobičajeno, ili da moram da pojedem sendvič i voće u prevozu umesto na kanalu, i da ne stignem na autobus u 16.30, pa da čekam do 17.00, što bi značilo da ću u biblioteku stići pola sata kasnije nego obično.

Coknuo sam jezikom, iznerviran.

Ivan je očigledno ignorisao moju ljutnju i rekao mi da pokupim radove sa klupa. Pomislio sam da bi trebalo da mu kažem da nisam njegov rob. Ali znajući ga, to bi bilo mnogo gore. Primorao bi me da uradim tri poslića za njega u sledeće dve nedelje. Bio je pravi mučitelj.

Dok sam razmatrao različite mogućnosti za rešenje problema s rasporedom, pokušao sam da izgledam raspoložen i što pre završim. Imaću manje od pola sata za trening a uskoro nas očekuje takmičenje i moram da budem u formi. S druge strane, ježim se na samu pomisao da jedem sendvič i jabuku u autobusu. Kad samo pomislim na količinu mikroba na rukohvatima i sedištima! Odbacio sam mogućnost da jedem tokom vožnje. Ostala mi je samo jedna opcija: da stignem na autobus pola sata kasnije i

dođem u biblioteku u šest. Imaću samo dva i po sata da uradim domaći. A pošto su mi potrebna dva sata samo za prokletu Ivanovu filozofiju, zadatke iz matematike moraću da rešavam kod kuće i, na taj način, zarazim prostor.

„Ne znam što si se tako umudrio, Seme, ali mislim da skupljanje papira nije aktivnost koja zahteva veliki intelektualni napor.”

Nisam mu odgovorio. Samo sam mu predao papire.

Klimnuo je, a ja sam uzeo torbu za trening i otrčao. Ali, kad sam stigao na stanicu, bilo je već 14.05 i mogao sam samo da pogledom ispratim autobus koji se udaljavao. Seo sam na klupu i dosetio se da bih zadatke iz matematike mogao da rešim tu, stići ću pola sata kasnije u biblioteku, ali bi deo posla već bio obavljen. To me je oraspoložilo.

Kad sam sišao na stanici kod kanala, zadaci su bili rešeni.

„Kasniš Seme”, rekao mi je trener pokazujući zidni sat iznad vrata svlačionice.

Odmahnuo sam rukom i otrčao da obučem nepromočivo odelo. Izvukao sam kajak do vode i ubacio ga koristeći tehniku koju su mi pokazali pre nekoliko godina, kad sam počeo da treniram veslanje. Kad je koristim kajak se ne prevrne. S druge strane, kad pokušaš na bilo koji drugi način, padaš u vodu. Toliko je očigledno... Voleo bih da postoji tehnika uz pomoć koje neke stvari u životu ne bi padale u vodu, ali je nema! Sad već znam da je potrebno mnogo veštine da živiš a da se ne udaviš, i da ni pravljenje spiskova (što već radim) nije dovoljno.

U kanalu nikad nisam potonuo. Mogu da pređem njegovu dužinu (1200 metara) za devet minuta. Na treningu treba da ga pređem četiri puta, što znači da mi za 4800 metara, koliko se traži, treba između 36 i 38 minuta. Ostalim kajakašima treninzi su dosadni; oni idu na takmičenja. Kod mene je suprotno. Preskočio bih sve pripreme ali nijedan

trening. Kad sam u kanalu i klizim kajakom po mirnoj vodi slušajući samo udarce vesla po njenoj površini i gledajući blistave kapi kako skaču, osećam se kao da sam u jajetu. Kao da sam se vratio u majčinu utrobu. Mislim, tamo mora da je tiho i udobno. U jajetu je život bezbrižan jer ne podrazumeva interakciju s drugima.

Tišina i samoća su mi poput terapije. Pitam se da li se tako osećao Feliks Baumgartner, tip koji je oborio rekord slobodnog pada kad je skočio s visine od trideset devet kilometara i probio zvučni zid. Sama pomisao na to je zastrašujuća. Ja se ne bih opuštao padanjem u bezdan, ali ima nas raznih. Vreme do dolaska u biblioteku prošlo je po planu. Sad mi samo ostaje da se izborim sa filozofijom. To je jedini predmet koji mi ne ide. Nije da sam ikad dobio keca. Dobijem dvojku na tromesečju, klimavu dvojčicu. S jedne strane, to je zbog toga što je Ivan veliki mučitelj. Ali iznad svega, razlog je što filozofija za mene nema nikakvog smisla. Odnosno, nema nikakvu logiku. Ništa ne znači ono što misliš da znači. Za sve su potrebna čudna tumačenja koja su za mene nesvakidašnja i nerazumljiva. Ako hoćeš da kažeš da je mišljenje važnije od osećanja, zašto se to prosto ne kaže tako? Zbog čega je uvijeno u izreku „Mislim, dakle postojim” i ljudi moraju da zamaraju svoje neurone kako bi odgonetnuli zagonetku.

Stigao sam u biblioteku koja se nalazi u jednoj staroj rekonstruisanoj fabrici u mom kraju. Prva dva sprata su fundus; biblioteka je na trećem spratu. Postoji lift ako hoćete da se popnete. Ja nikad ne idem liftom. Ne mogu! Znoje mi se dlanovi od same pomisli da sam zatvoren u metalnoj kutiji. Oduvek sam se plašio liftova, ali otkad mi se desio incident (možda bi bolje bilo reći *nesreća*) pre četiri meseca, izazivaju u meni užas, i bukvalno počinjem da se gušim kad treba da uđem u neki. Tom prilikom sam

hteo da ispadnem hrabar (superhrabar!) i ušao sam s troje ljudi. Nikad ne biste pogoditi šta se desilo. Ono najgore. Pošto je naglo poskoćio, od čega mi se stomak okrenuo, taj kavez se zaglavio između dva sprata. „Šta se desilo?“, promrmljao sam piskavim glasom koji nije ličio na moj. „Nije se desilo ništa“, rekla je jedna žena strogo stavljajući mi ruku na rame. Taj neočekivani dodir me je uplašio. Ne samo što se lift zaglavio, već se neko odvažio da ugrozi moj lični prostor. Sav sam se naježio. Iako je žena insistirala da se takve stvari dešavaju, lift je ostao zaglavljen između spratova. A ja sam sve vreme mislio da će se možda otkačiti i srušiti se s nama unutra. Udarao sam po vratima i vikao: „Hoću da izađem, hoću da izađem, hoću da izađem!“ „Svi ćemo izaći“, rekla je energična žena dok me je stezala za rame. I onda je pritisnula dugme za prizemlje. Ali ništa se nije desilo. Pritisnula je dugme za treći sprat, gde je trebalo da idemo. Ali je sve ostalo isto, izuzev što sam ja bio još uplašeniji. Vikao bih iz sveg glasa da se nisam plašio da će me ona žena ponovo dodirnuti. Opet je pritisnula dugme za prizemlje. Onda se lift blago zatresao, kao da se grči, ja sam nehotice uzviknuo, što srećom nije izazvalo nikakve manevre zbližavanja. Počeli smo da se spuštamo, i spustili smo se bez poteškoća. Kad se lift zaustavio u prizemlju, vrata su se otvorila a ja sam snažno odgurnuo ljude želeći da budem prvi koji će izaći iz te klopke. Pridržao sam se za rukohvat na stepeništu da ujednačim disanje. Kad sam uspeo da povratim dah, podigao sam pogled i ostao u čudu: ljudi su ponovo ulazili u lift i nestajali iza vrata koja su se zatvarala. Kako mogu da rizikuju da se ponovo voze? Ja to ne bih mogao ni u snu. Tog dana nisam hteo da se penjem ni uz stepenice; domaći će morati da sačeka. Morao sam da odem da igram *Majnkraft*, jer mi je nivo uzbuđenja porastao do maksimuma. I otišao sam kući.

Tako da sam, stigavši u biblioteku, zaobišao lift i popeo se stepenicama. Došao sam do pulta i sačekao red da vratim knjigu koju je pozajmila moja sestra (često me koristi u te svrhe). Posle sam prošao kroz dečje odeljenje i stigao u prostoriju sa foteljama i stočićima za one koji čitaju novine i časopise. Kad se prođe kroz nju, stiže se do čitaonice, najveće i najtiše prostorije. Ali zbog nečega što se desilo u prostoriji sa foteljama ostao sam tamo.

U sredini je stajala devojčica, nije imala više od dvanaest godina. Ruke su joj bile oslonjene o struk i izgledala je naoštrena na bitku. Oči su joj sevale a kestenjasta, razbarušena kosa vijorila joj se oko lica u ritmu njenih uzvika. Bila je strašno besna.

„Šta vi mislite, ko ste?“, grmela je.

Svi su je gledali razrogačenih očiju i izdignutih obrva. Videlo se da su iznenađeni njenim ponašanjem. Ja takođe. Pomislio sam da bi je trebalo podsetiti na pravila ponašanja u biblioteci: ne sme da se razgovara, a kamoli viče. Volim ovo mesto jer je tiho i nema uznemirujućih zvukova, osim, naravno, u prostoriji za učenje, u koju ne ulazim, jer uvek ima dečaka i devojčica koji brbljaju.

Pogledao sam ljude u prostoriji ne bih li skapirao ko je od njih izazovao ovakvu erupciju mrzovolje. Ali, istinu govoreći, većina njih je izgledala miroljubivo: čovek i žena sedeli su za jednim stolom, on je rešavao sudoku, ona čitala časopis; druga žena je sedela u fotelji. Nju sam i ranije viđao u biblioteci; u ovoj prostoriji ili čitaonici. Po izgledu bih rekao da je beskućnica. Uvek je isto obučena: u tamnoplavu trenerku i majicu s natpisom teretane iz kraja, a ne izgleda kao da u nju ide. Sa sobom uvek nosi veliku sportsku torbu, u kojoj, pretpostavljam, drži svoje stvari. Danas je, osim torbe, nosila i plastičnu kesu u kojoj je, izgleda, bila hrana.

Za stolom preko puta bila su dva mladića. Nisam mogao da im vidim lica, ali gledajući ih otpozadi, pretpostavio sam da imaju po dvadesetak godina. Razgovarali su tiho pa nisam mogao da ih čujem.

Možda je bila ljuta na njih, ali nisam razumeo zašto.

„Šta vi mislite, ko ste?“, ponovila je ljutito devojčica. „Okrenite se, vama se obraćam.“

Ovog puta mi je bilo jasno da se obraća onoj dvojici.

Okrenuli su se prema devojčici.

„Ajde, bre, prestani da nas smaraš, tebi nismo rekli ništa“, odgovorio joj je jedan ustajući. Drugi je odmah uradio isto. Stajali su jedan pored drugog i gledali je.

„Meni niste, ali njoj jeste“, kazala im je pokazujući na ženu u fotelji, koja je zainteresovano pratila scenu.

„Slušaj“, odgovorio je jedan od njih blago povisivši glas i isturivši grudi, „samo smo rekli ono što je očigledno.“

Onda je udario svog druga po stomaku, kao da mu daje znak, i obojica su počeli da se smeju, ali taj smeh nije bio veseo, pre mračan i uznemirujući. Ili je bar mene uznemirio.

Posmatrao sam dvojicu mladića, bili su kao od brega odvaljeni. Sigurno su imali više od osamdeset kilograma i bili visoki preko metar i osamdeset. Brzo sam izračunao da je svaki najmanje četrdeset kilograma teži i trideset centimetara viši od devojčice, rezultat potpuno poražavajući za nju. Ako se to pomnoži sa dva, devojčica (prilično mršava) ne bi imala apsolutno nikakvog izgleda ukoliko bi došlo do fizičkog obračuna. Kad bi hteli, mogli bi da je onesveste jednim šamarom. Nadao sam se da će sve ostati na rečima, jer ako bi je napali, morao bih da je branim, a nikako mi nije bilo do toga. Tuča nije nešto što me privlači.

„Ne znam šta vam je toliko smešno“, rekla je ljutito.

Nisam znao šta je razlog svađe. Razumeo sam da je nešto što su momci rekli ženi u fotelji, ali osim toga ništa.

„Ti si smešna”, rekao je jedan od njih.

Pomislio sam kako situacija postaje sve napetija i kako ću na kraju morati da se zakačim s njima zajedno s devojčicom.

„Zar ne shvataš da ovo nije mesto za nju?”, rekao je drugi pokazujući na ženu, koja je još više utonula u fotelju, kao da je želela da nestane a da ne pravi buku.

„Kako vas nije sramota da joj se tako obraćate i odlučujete ko treba da ode odavde?”

Odjednom sam ukapirao šta se dešava. Ova dva glupaka mislila su da je biblioteka kao kafić u kome važi pravilo „Samo za odabrane”. Bilo je jasno da misle da su oni ti koji mogu da odluče da žena u fotelji ne ispunjava uslove za boravak u biblioteci. A ja sam shvatio da su njih dvojica tipovi puni predrasuda. Onda mi je bilo jasno da treba da branim devojčicu. Rado bih to učinio, ali sam u tom trenutku bio zatečen, kao i ostale tri osobe koje su posmatrale scenu, i nisam joj priskočio u pomoć.

Jedan od momaka je udahnuo duboko.

„Devojčice, teško ti je da razumeš određene stvari. Biblioteka”, rekao je veoma sporo, naglašavajući svako slovo, „nije mesto za bednike.”

Žena ga nije gledala. Mislim da je to bilo pametno. Tu taktiku primenjujem i ja kad me neko napada. To je dobra strategija. I to kažem poznajući materiju, jer imam mnogo iskustva iz sličnih situacija.

U tom trenutku začuo se prasak od kog sam poskočio. Iznenadan zvuk jak kao pucanj. Ona dvojica su se takođe uplašila.

„Ostavite na miru tu ženu!”, povikala je moćnim glasom, nesvojstvenim za devojčicu. Toliko decibela u malom telu. Zatim je bacila tešku knjižurinu na pod pa sam uspeo da identifikujem zastrašujući zvuk koji sam čuo maločas. „Vi treba da odete.”